

4.10.2023

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan työvaatteet sekä suojainten käyttö infektioiden ja tarttuvien tautien torjunnan näkökulmasta

Yleisiä näkökohtia

Työvaatetuksen käyttöä määräävät terveydenhuolto- ja työturvallisuuslait sekä elintarvikelainsäädäntö. Työnantaja antaa työntekijälle työ- ja suojavaatetuksen sekä muut suojaimet käytettäväksi työpaikalla, työaikana ja työtehtävissä. Työnantaja huolehtii työvaatteiden hankinnasta, puhtaanapidosta ja korjaamisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa noudatetaan lakia (1994/559) terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja lakia sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015). Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden tulee käyttää tarkoituksenmukaista työvaatetta noudattaen asiantuntijalaitosten (THL, STM) ohjeita. Hyvinvointialueella käytetään ammattinimikkeen / työtehtävän mukaista yhtenevää työvaatetta. Työvaate on työnantajan määrittelemä. Työvaate huolletaan asianmukaisesti pesulassa.

Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta on merkittävä osa asiakas- ja potilasturvallisuutta ja laadukasta hoitoa. Infektioiden synty ja leviäminen estetään toimimalla aseptisesti oikein, sillä tartunnat leviävät pääasiallisesti hoitoyksiköissä työskentelevien, olevien ja asioivien ihmisten välityksellä. Välitöntä hoitotyötä tekevien hygieniaohjeet ovat tarkemmat kuin muun henkilöstön.

Hyvinvointialueen työntekijät edustavat asiallisella pukeutumisellaan yksikköään. Asiakkaat arvioivat annetun hoidon laatua myös henkilökunnan pukeutumisen perusteella. Esihenkilöt ovat avainasemassa ja esikuvana henkilökunnalle.

Vastuulliseen ja ammatilliseen toimintaan kuuluu olennaisena osana käsihygienia, työ- ja suojavaatteiden oikea käyttö, omasta terveydestä ja siisteydestä huolehtiminen sekä sairauksien asianmukainen hoito. Jokainen henkilökuntaan kuuluva on velvollinen noudattamaan hygieniaohjeita.

Työntekijän työvaate- ja hygieniaohje

Työntekijän käyttämä työvaate viestii ammattitaitoa, luotettavuutta, siisteyttä, hygieenisyyttä sekä kuulumista tiettyyn työyhteisöön. Asianmukainen työvaate ehkäisee henkilökuntaa tarttuvilta infektioilta sekä suojaa myös asiakasta mahdolliselta tartunnalta.

4.10.2023

Hyvinvointialueella jokainen työntekijä noudattaa hygieniaohteita sekä pukeutuu yksikön vaatimusten mukaisesti.

Työvaate

Työasuun kuuluvat pääasiallisesti housut, jakku/takki/liivi. Pääsääntöisesti omakustanteisena sukat ja jalkineet (huom. työturvallisuusvaatimukset). Työvaate vaihdetaan asiallisin (1–2 vrk) väliajoin ja näkyvästi likaantunut, märkä tai rikkoutunut työvaate vaihdetaan välittömästi. Työvaatteen vaihtotiheys vaihtelee yksikön luonteen mukaisesti. Työvaate puetaan henkilökunnan pukeutumistiloissa tai erikseen yksikössä sovitun käytännön mukaisesti. Asiakas- ja potilastyössä takeissa käytetään $\frac{3}{4}$ hihamallia, koska hihat likaantuvat helposti ja estävät oikean käsihygienian toteuttamisen. Pitkähihaista vaatetusta ei käytetä hoitotoimenpiteissä. Uskonnollisista syistä pidettävän päähineen kustantaa ja huoltaa työnantaja. Päähine vaihdetaan päivittäin.

Kynäsuojatasku on pakollinen ja pyykkiin laitettaessa tarkistetaan, että työasun taskut ovat tyhjä, huomioiden tietosuojaan liittyvät muistiinpanot. Jokainen työntekijä huolehtii itse likaantuneiden työvaatteiden viemisestä pyykkilajitteluun. Henkilökortti pidetään puhtaana ja työasuun kiinnitettynä. Henkilökorttinauhan on oltava työnantajan hyväksymä ja turvalukollinen.

Työjalkineiden tulee olla tukevat, turvalliset (sandaaleissa kantapääremmi) ja helposti puhdistettavat ja niissä on käytettävä sukkia. Työnantajan kustantamien jalkineiden tulee täyttää työtehtävien edellyttämät työturvallisuusvaatimukset, esim. ESD-lattiat. Työjalkineisiin ei saa kiinnittää mitään ylimääräistä, koska ne estävät kenkien puhtaanapidon. Jokainen työntekijä huolehtii itse työjalkineidensa puhtaudesta.

Käsihygienian ja korujen käyttö

Terveet, desinfioidut, koruttomat kädet ja lyhyet sekä lakattomat kynnet ovat hyvän käsihygienian perusta. Hyvä käsihygienian on hoitotyössä välttämätöntä ja sen noudattaminen on osa jokaisen vastuullisen työntekijän ammatti-identiteettiä.

Työtehtävissä, joissa kädet eivät tule näkyvästi likaisiksi, käsien pesu korvataan käsien desinfektiolla. Käsihuuhdekerrostuma huuhdellaan pois käsistä haalealla vedellä ja desinfioidaan kädet.

Sormusten, kellojen, aktiivisuusrannekkeiden, rannerenkaiden, rakennekynsien (kaikki materiaalit), kynsilakan, kynsikorujen ja kynsilävistysten käyttö on kielletty. Edellä mainitut asiat estävät käsihygienian toteutumisen. Kosketustartunnan leviämisen riski kasvaa ja

4.10.2023

se on uhka potilasturvallisuudelle. Käsiä kämmenpuolelta katsottaessa, kynnet eivät saa näkyä yli sormenpäiden.

Kyynärpään tason alapuolelle ulottuvaa työntekijän sairauden hoitoon määrättyä lastaa, painehihaa tai käsinettä ei voi hygieniasyistä käyttää hoitotyössä, koska käsien pesua/desinfektiota ei pystytä toteuttamaan.

Henkilökohtainen hygienia

Jokaisen tehtävä on huolehtia henkilökohtaisesta hygieniasta. Hiukset pidetään siisteinä ja puhtaina. Pitkät hiukset pidetään hoitotyössä sidottuina. Miesten parran ja viiksien tulee olla siistit. Hoitotyössä parran suojaamiseen käytetään partasuojaa. Hajustettujen hygieniatuotteiden käyttö ei ole suositeltavaa. Roikkuvat korva- ja kaulakorut sekä muut pitkät ketjut ovat kiellettyjä, koska ne ovat työturvallisuus- ja infektoriski.

Suojaimet

Kädet desinfioidaan ennen suojainten laittoa ja niiden riisumisen jälkeen. Suojainten käsittelyssä on noudatettava aseptista työjärjestystä.

Suojaesiliina ja – takki:

Kertakäyttöinen ja potilas- /asiakaskohtainen.

Työvaatteen tulee peittää alla olevat omat vaatteet. Työ- ja suojavaatetuksen tarkoituksena on estää omien vaatteiden likaantuminen roiskeilta, vereltä ja muilta eritteiltä sekä estää tartuntoja potilaasta työntekijään tai työntekijästä potilaaseen.

Kirurginen suu-nenäsuojus:

Suu-nenäsuojusta käytetään roiskesuojana puhtaissa toimenpiteissä.

Suu-nenäsuojus suojaa käyttäjäänsä pisara- ja kosketustartunnalta, koska suojuksen alla on vaikeampi koskettaa suun ja nenän limakalvoja.

Suu-nenäsuojus asetetaan huolellisesti kasvoille, erityisen tiiviisti nenän ympärille. Suojusta ei lasketa kaulalle eikä kosketella välillä. Suojus on kertakäyttöinen ja hävitetään toimenpiteen jälkeen.

Käyttöä suositellaan: potilaan suun hoidossa, imettäessä potilaan hengitysteistä limaa ja hoidettaessa potilaita, jotka sairastavat mm. influenssaa, ripuli-oksennustautia, hinkuyskää, kurkkumätää, aivokalvontulehdusta ja keuhkokuumetta.

4.10.2023

Silmäsuojus:

Käytetään estämään eriteroiskeita silmiin.

Yleensä kertakäyttöisiä, silmälasit- tai koko kasvovisiirimallisia.

Monikäyttöisten silmäsuojusten huollosta ja pesusta tulee huolehtia valmistajan ohjeen mukaisesti. Suojalaseja tulee käyttää kaikissa leikkaus- ja pientoimenpiteissä.

Suojakäsineet:

Estävät käsien likaantumista sekä mikrobien leviämisen käsien välityksellä. Suojakäsineet puetaan aina desinfioituihin käsiin. Materiaalivaihtoehtoja ovat vinyyli, lateksi ja nitrili.

Steriilit käsineet puetaan aseptisesti.

Kertakäyttöiset suojakäsineet ovat potilaskohtaiset, käsineitä vaihdetaan toimenpiteen aikana työvaiheesta toiseen siirryttäessä.

Monikäyttöiset suojakäsineet ovat henkilökohtaiset, aluskäsineenä puuvillakäsine esim. jätteiden käsittelyssä. Monikäyttöisiä suojakäsineitä käytetään harkitusti ja erityistilanteissa yksikön ohjeistuksen mukaisesti esim. kemikaalia käytettäessä.

Hiussuojus

Hiussuojus estää hiuksien, hilseen ja mikrobien putoamisen steriilissä toimenpiteessä. Se suojaa myös työntekijän hiuksia roiskeilta.

Hiussuojuksella on merkitystä infektioiden torjunnassa vain, jos se peittää kaikki hiukset.

Työvaatteiden ja kenkien säilytys

Puhtaat työasut ja kengät säilytetään niille varatussa paikassa, niitä ei säilytetä pukukaappien päällä eikä alla. Puhtaita työvaatteita ei saa varastoida pukukaapeissa. Likaiset työvaatteet tulee palauttaa välittömästi pyykkipussiin. Kengänsuojuksia ei käytetä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä hygieniasyistä.